

## **Tips voor energiebesparing in je kerkgebouw**

September 2022

[www.groenekerken.nl](http://www.groenekerken.nl)

Door de wijzigingen in de energiemarkt lopen we op alle plekken in onze maatschappij aan tegen hard stijgende energieprijzen. Ook in de kerken uiteraard. Als GroeneKerken willen we graag met kerken meedenken en hebben een aantal praktische tips en handvatten op een rij gezet.

### Installaties - Verwarming

1. *Zet de verwarming en ventilatie alleen aan bij daadwerkelijk gebruik van het gebouw(deel).*
2. *Zet de verwarming al af halverwege een kerkdienst of andere bijeenkomst. Dat kan meestal wel zonder merkbaar direct gevolg voor de gebruikers. Je kunt gemakkelijk proefondervindelijk vaststellen wat nog comfortabel is.*
3. *Werk met zo laag mogelijke temperaturen.*
4. *De ketel en radiatoren dienen waterzijdig en met juiste temperatuur ingeregeld te zijn. Dat is inregelwerk voor een installateur. Het instellen van de radiatoren heet 'waterzijdig inregelen'. Hierna stroomt door alle radiatoren precies de hoeveelheid warm water die nodig is om de ruimte goed te verwarmen. Meer lezen:  
<https://www.consumentenbond.nl/cv-ketel/waterzijdig-inregelen>*
5. *Leer van het daadwerkelijk gas en elektriciteitsgebruik. En pas het gebruik erop aan.*
6. *Gebruik folie achter radiatoren en convectoren (zie bijvoorbeeld Tonzon).*
7. *Plaats kleine ventilatoren op de radiatoren (bijvoorbeeld Speedcomfort). Ventilatoren blazen de warme lucht vanuit je radiator de ruimte in. De ruimte komt zo sneller en gelijkmatiger op temperatuur.*
8. *Ventileer goed.*
9. *Stem het soort gebruik, de bedieningsvoorschriften en mogelijkheden van de installaties goed op elkaar af. Het is bijvoorbeeld een groot verschil tussen een kerk met een dienst per week of een multifunctioneel gebouw.*
10. *Let op de minimum temperatuur/ luchtvochtigheidseisen voor bijvoorbeeld orgel en bijzondere panelen. Voor een orgel is een lagere temperatuur nooit een probleem. Zorg voor minder schommelingen en een wat hogere relatieve luchtvochtigheid.*

11. *Zet de verwarming lager en gebruik warmtekussens (van STOOV bijvoorbeeld). Met STOOV valt als kerk op de prijs te onderhandelen. Er zitten zes kussens in een oplaadbak (kosten 90 euro). Opladen duurt zes tot zeven uur, een kussen blijft twee tot drie uur warm.*
12. *Gebruik zeer incidenteel infrarood om te verwarmen. Dit hangt af van de grootte van de ruimte en van het soort infrarood. Daarom: laat je goed adviseren als je grotere ruimtes op deze manier wilt verwarmen. Bij kleine ruimtes kun je wel zelf via internet en MilieuCentraal oriënteren.*

### Gebruikers

13. *Kleed je warm aan of neem een dekentje of plaid mee.*
14. *Ga als kerkleden (aanwezigen) bij elkaar zitten.*
15. *Gebruik voor kleinere groepen een bijzaal.*

### Isolatie - eenvoudig

16. *Sluit zoveel mogelijk de (buiten)deuren. Steeds openen en sluiten is beter (hoe gastvrij het ook is om de kerkdeur open te laten staan).*
17. *Stel met een infraroodcamera vast waar "isolatie lekken" zitten en/of waar isolatie slecht is. (Dat kan gemakkelijk als het koud en donker wordt).*
18. *Maak gebruik van gordijnen. Om kleinere ruimtes te creëren. En ook om bij warmte de gordijnen te openen en bij kou te sluiten.*
19. *Tochtstrips helpen bij kierende deuren en ramen.*

### Overig

20. *Gebruik ledverlichting.*
21. *Vervang oude koelkasten en diepvriezers voor energiezuinige exemplaren.*
22. *Per 1 oktober 2022 is er een subsidieregeling voor verduurzaming van onder andere kerken. Die regeling heet DuMaVa. RVO voert hem uit. Er is tot 30 procent subsidie. Lees meer: <https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/dumava>*
23. *Stel de verhuurprijzen bij: reken de verhoogde prijzen door aan de gebruiker.*

24. Kort de duur van de kerkdienst in.

25. Organiseer wijkbijeenkomsten bij mensen thuis.

26. Houd een (extra) collecte voor de energierekening van de kerk.

27. Van zingen, klappen en vooral beweegliedjes word je warm.

28. Werk samen met andere kerken in jouw woonplaats: elke zondag wordt één van de kerken verwarmd, in de andere kerken wordt mensen gevraagd zich warm aan te kleden en/of een dekentje mee te nemen.

### Begin gemakkelijk

- *Neem eerst stappen die je gemakkelijk kunt zetten. Laat de kerkleden zien wat je doet.*
- *Neem ze mee en vraag ook hen wat zij denken dat je kunt doen. Zo betrek je de kerkleden.*
- *In het samen zuiniger zijn en krijg je draagvlak voor wat je (met elkaar) doorvoert. Zowel in lagere temperaturen als in noodzakelijke investeringen.*